

F.T. Biblioteka Uniw. Jagiel.
Krakow.

Cena numeru 25 gr.

Prenumerata półroczna Zł. 2.50

„ roczna Zł. 5.-

Ogłoszenia:

Cała strona 80 zł.

Pół strony 40 „

Ćwierć str. 20 „

Ósemka 10 „

Redakcja i administracja:

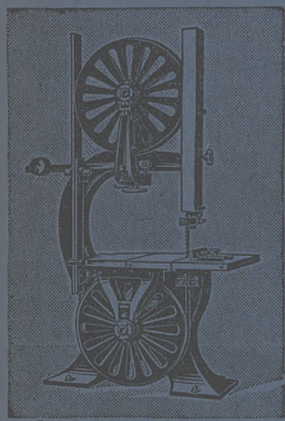
Kraków, Podbrzezie 6.

Godziny urzędowe od
4—8 wieczorem.

Rękopisów się nie zwraca

Wychodzi co dwa tygodnie.

Organ Stowarzyszenia żydowskich rękodzielników w Krakowie.

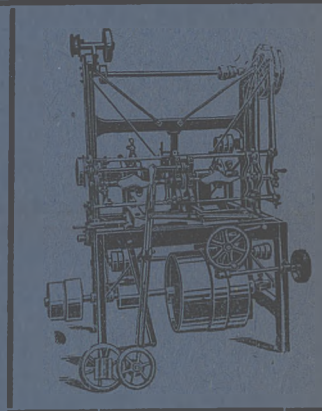

HCH. WEISS

WIEDEN X. LAXENBURGERSTR. 75.

DOSTARCZA:

Maszyny do obróbki drzewa i narzędzia do tychże (Heblarki, Piły taśmowe, Wy rwniarki, Frezki, Gatry, Wiertarki i t. d.)

Maszyny do obróbki metali i narzędzia do tychże (Shapingi, Tokarnie, Wiertarki, Rewolwerki, i t. d. i t. p.)

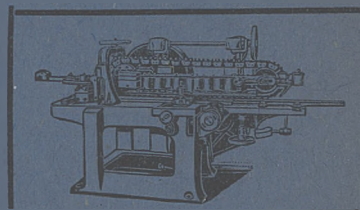
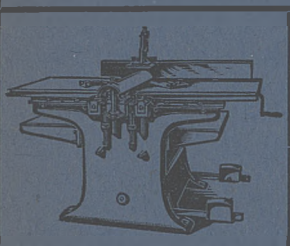
jakoteż wszelkie narzędzia dla PP. Stolarzy, Ślusarzy, Monterów na dogodnych warunkach.

Zastępstwo:

Inż. W. GAŚSIOR i Ska

KRAKÓW, KARMELICKA 14

TEL. 4070.

JULJAN GOLDSTEIN

ZAKŁAD ARTYSTYCZNO - ŚLUSARSKI
KRAKÓW, DAJWÓR 14. - TELEFON 4418.

„LUX“ Instalacje światła elektrycznego
Materiały elektro-techniczne
// // Żarówki // //
KRAKÓW
 Plac Dominikański I. 2.
 TELEFON 3335. Kosztorysy na żądanie.

Zakład artystyczno-ślusarski
J. Neumarkt
 Kraków, Berka Joselewicza 3.

Wykonuje wszelkie roboty
 w zakres ślusarstwa wchodzące,
 naprawia maszyny i urządzenia
 transmisje.

PRACOWNIA STOLARSKA
S. DAWIDOWICZA
 KRAKÓW, BRZozowa 18.

Poleca się do wykonania
 wszelkich robót wcho-
 dzących w zakres stolar-
 stwa.

ZELAZO sztabowe, beto-
 nowe, taśmowe,
 fasonowe, okrągłe i t. p.

BLACHE czarną
 i pocynkow.

dostarcza ze składu i wprost
 z hut — hurtownie i detailicznie

Skład żelaza I. WERBER
 Kraków, Grodzka 32. — Tel. 4132.

GWOZDZIE
 budowlane, papowe i sztyfty

DRUT palony, galwanizo-
 wany i blankowy

EMIL SILBERBACH, Kraków
 Biuro: Wielopole 15. — Tel. 141.

Skład wszelkich materiałów budowlanych i fabryka wyrobów
 betonowych i dyl gipsowych oraz przedsiębiorstwo robót asfalto-
 wych, betonowych i krycia dachów.

Poleca:

cement, gips, papę, smołę, rury kamionkowe i betonowe,
 posadzkę kamionkową i cementową, płytki glazurowane i t. p.

„RĘKODZIEŁO i PRZEMYSŁ”

Organ Stowarzyszenia żydowskich rękodzielników w Krakowie.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

Stowarzyszenia rękodzielników żydowskich w Krakowie odbędzie się w poniedziałek dnia 29 marca br. o godzinie 7-mej wieczorem w sali Stowarzyszenia przy ul. Podbrzezie 6.

Na porządku dziennym:

- 1) Sprawa założenia banku,
- 2) Ustalenie wkładek członkowskich,
- 3) Ustalenie wkładek funduszu pośmiertnego,
- 4) Wnioski prezydjum.

Sprawa banku rękodzielniczego.

W poprzednim numerze naszego pisma umieszczony był artykuł p. I. Kemplera pod tytułem „O stworzenie rękodzielniczej kasy zapomogowej”. Z treści tego artykułu wynikałoby, że zakres działania mającej powstać przy Stowarzyszeniu rękodzielników żydowskich w Krakowie kasy zapomogowej byłby ograniczony wyłącznie do udzielania zapomóg względnie wsparć dla podupadłych lub chorych rękodzielników, co zdaniem naszym nie odpowiada obecnym potrzebom rękodzielników.

Tworzenie takiej kasy zapomogowej przy naszym stowarzyszeniu nie jest potrzebne, gdyż tego rodzaju działalność charytatywna jest w statucie naszego stowarzyszenia przewidziana, fundusz taki przy stowarzyszeniu istnieje i zadanie swoje w miarę środków spełnia. Inna jest rzecz, że fundusz ten jest znikomo mały, a właściwie obecnie niemal wogóle go niema i że stowarzyszenie przy dzisiejszym stanie swych środków może tylko w bardzo drobnej mierze podupadłym członkom udzielać pomocy. Zgadza się o tyle z p. Kemplerem, że fundusz zapomogowy powinien być rozszerzony, względnie gruntownie zreorganizowany, lecz na to nie potrzeba żadnych nowych środków, tylko zwykłego powiększenia wkładki członkowskiej, która w stosunku do świadczeń, jakich obecnie stowarzyszenie nasze członkom swoim użycza, jest zbyt szczupła i nie pozwala stowarzyszeniu na spełnianie wszystkich jego zadań.

Inną jest rzeczą założenie kasy względnie banku rękodzielniczego, który miałby zaspakajać potrzeby finansowe rękodzielnika zdrowego i pracującego. Konieczność założenia banku rękodzielniczego jest obecnie tak nagląca, jak nigdy dotąd nie była.

Ogólny brak kapitału obrotowego w całym państwie uniemożliwia rękodzielnikowi, który zresztą obraca tylko drobnymi sumami, otrzymanie jakiegokolwiek kredytu w większych instytucjach finansowych, w których odsetki roczne są możliwie dostępne. Dlatego jest on zmuszony w razie zapotrzebowania kapitału obrotowego lub potrzeby ulokowania rymesy uciekać się do kapitału prywatnego, gdzie wygórowane odsetki przewyższają przeważnie cały zysk rękodzielnika.

Instytucja, w którejby rękodzielnik żydowski mógł na przystępnych warunkach lokować swoje rymesy, jest dla nas obecnie niezbędnie potrzebną i utworzenie takiej instytucji jest dziś dla rękodzielnika żydowskiego kwestją bytu.

Nad założeniem takiej instytucji obraduje wydział Stowarzyszenia rękodzielników żydowskich od szeregu tygodni, a jak z jednej strony potrzeba istnienia własnego banku została bezwzględnie stwierdzoną, tak z drugiej strony poważne trudności przy założeniu banku rękodzielniczego budzi obawa, aby instytucja ta nie wniosła w szeregi stowarzyszenia fermentu niezadowolenia wśród znacznej ilości członków.

Bank, jaki założyć zamierzamy, służyć ma wyłącznie ku zaspokojeniu potrzeb gospodarczych rękodzielnika, a nie żadnym celom dobroczynności społecznej. Z tego powodu udzielanie kredytu prowadzone być musi na czysto kupieckiej podstawie, to znaczy, że kasa musi zapewnić sobie zwrot udzielanych kredytów. Obawiamy się, że nieuwzględnienie podań niektórych członków, których stan majątkowy powyższym wymogom nie odpowiada, wytworzy nam cały

szereg malkontentów nierozumiejących przeznaczenia banku, a to niezadowolenie gotowo odbić się deikliwie na prowadzeniu innych agend stowarzyszenia.

Dyskusja, jaka się obecnie w łonie wydziału nad założeniem banku toczy, idzie w tym kierunku, czy do założenia banku przystąpić ma stowarzyszenie iako takie, czy też bank rękodzielniczy założyć i „ją poszczególni członkowie stowarzyszenia ku pożytkowi ogółu rękodzielników. Niemal jednomyślnem jest zdanie, że założenie banku przez stowarzyszenie jest niewskazaniem ze względu na obawę niepożądanych fermentów, o których już wyżej wspomnieliśmy, a pozatem prawie niemożliwym z powodu trudności zdobycia przez stowarzyszenie odpowiednich na założenie banku potrzebnych kapitałów. Bank stowarzyszenia byłby bowiem oparty na udziałach, które jednak ze względu na spółdzielczy charakter banku nie mogłyby być tak wysokie, jakby potrzeba było, aby suma tych udziałów dała wystarczający do prowadzenia banku kapitał zakładowy.

Dla braku odpowiedniego kapitału zakładowego albo wogóle nie dałoby się banku tego ruszyć z miejsca, albo też stowarzyszenie musiałoby szukać pożyczki, na zabezpieczenie której nie posiada odpowiednich zastawów.

To są naszym zdaniem główne trudności, przemawiające przeciw założeniu banku przez stowarzyszenie iako takie. Rzeczą nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia będzie dać wydziałowi stowarzyszenia w kierunku założenia banku odpowiednie dyrektywy.

Zabezpieczenie pretensyj rękodzielników i dostawców budowlanych.

(Ciąg dalszy)

Ruch budowlany przed wojną opierał się przede wszystkim na kredytach budowlanych udzielanych przez banki i inne instytucje finansowe. Kredyty takie były dwójakiego rodzaju: pierwszą formą był kredyt krótkoterminowy tzw. kredyt budowlany udzielany na właściwe przeprowadzenie budowy za procentem z reguły wyższym (6 — 8 proc.) przez banki mniejsze na przeciąg 1 do 2 lat, a drugą formą była pożyczka konwersyjna udzielana przez banki państwowe i większe instytucje finansowe we formie listów zastawnych lub w gotówce.

Pożyczki takie były tak w pierwszym jak i drugim wypadku na budynku hipotekarnie zabezpieczone i pewność tych pożyczek była w ten sposób zupełnie zagwarantowana, gdyż pożyczki pierwszego rodzaju t. j. budowlane wypłacane były tylko w miarę stwierdzonego postępu budowy, pożyczki zaś konwersyjne na zupełnie już wykończone budynki.

Jeżeli należitości banków, które na cele budowy udzielały przecież tylko samego kapitału, były we wszelki możliwy sposób przed stratą zabezpieczone, nasunęło się pytanie, dlaczego pretensje dostawców i rzemieślników budowlanych, którzy do powstania budowy przyczyniają się nietylko swoim własnym kapitałem włożonym w budowę w formie materiałów i robocizny, lecz także i swoją własną pracą, nie miały być narówni z pretensjami banko-

Naukowe kierownictwo pracy.

Pod takim tytułem ukazał się w jednym z łwowskich dzienników artykuł p. Zbigniewa Orzechowskiego, który poniżej przedrukujemy. — Red.

I.

Dotychczas w przemyśle i rękodzielnictwie pracują robotnicy na podstawie długoletnich doświadczeń wykonując swoje czynności indywidualnie, tak jak im się wydaje najlepiej. Jednak mimo znacznej biegłości nie są w stanie wykorzystać wszystkich swoich sił, zdolności i możliwości, z powodu niedostosowania zajęcia do ich właściwości czy to fizjologicznych, czy też umysłowych.

Przyczyna niewykorzystania całej swej możliwości i wydajności pracy leży często w zagadnieniach społecznych, gdyż szczególnie we fabrykach muszą robotnicy zastosować się do powolnego tempa i małej sprawności robotników słabszych, a często nawet zmuszeni są do tego przez solidarność i organizacje robotnicze.

Naukowe kierownictwo pracy dąży do umożliwienia robotnikowi wykorzystania wszystkich zdolności i ułatwienia mu pracy i uzyskania większego zarobku obniżając przy tem równocześnie koszty produkcji.

Dokładne opisanie sposobów stosowanych w tym celu jest za obszernie, by pomieścić je w ramach artykułu. Będę więc starał się opisać je w krótkości, podając przykłady.

Kierownik, podejmujący się tego zadania, bierze pod obserwację zdolnego i dobrego robotnika, wykonującego pewną czynność w przedsiębiorstwie; stara się zbadać dokładnie, jakie robotnik ten wykonuje ruchy, które z nich są zbędne, jak ich uniknąć przez zastosowanie odpowiednich narzędzi, czy to przez należyte przygotowanie materiałów. Stwierdza dalej, jaki okres czasu spotrzebuje robotnik na każdy ruch, o ile ten czas można skrócić, czy pewne wysiłki przy tej pracy są niepotrzebne, np. schyłanie się i podnoszenie. Są to rzeczy bardzo ważne. Na przykład robotnik musi coś cięższego, wagi kilku

wemi hipotecznie przed stratami ubezpieczone. Nad pytaniem tem poraz pierwszy zaczęto się zastanawiać jeszcze przed z górą 100 laty w Stanach Zjednoczonych Ameryki półn. a państwo niemieckie na wniosek posła Bassermana postawiony w dniu 5 grudnia 1895 w parlamencie, przystąpiło do stworzenia ustawy, zabezpieczającej pretensje rzemieślników i dostawców budowlanych.

O ile myśl ochrony dostawcy budowlanego przed niesumiennością spekulantów budowlanych jest prostą i słuszną, o tyle stworzenie takiej ustawy czyniącej zadość wszystkim czynnikom przy budowie zainteresowanym, pogodzenie wszystkich tych interesów jest bardzo zawiłe i wymaga wieloletnich prób i doświadczeń, chodzi bowiem o stworzenie ustawy, któraby zabezpieczając pretensje dostawców budowlanych nie utrudniała i nie hamowała samego ruchu budowlanego. Najlepszym dowodem, że trudności w tym kierunku były i są wielkie jest ta okoliczność, że sprawą tą, poruszoną w parlamencie niemieckim w r. 1895 zajmowały się zjazdy prawników niemieckich jeszcze w r. 1908 w Poznaniu, gdzie uchwalono następujący wniosek: „Dla zabezpieczenie wierzycieli budowlanych zaleca się uzależnić udzielanie zezwoleń na budowę od ustanowienia w księdze gruntowej prenotacji budowlanej, z którą związane jest zabezpieczenie tych pretensyj“. Zjazd prawników w Berlinie r. 1901 zajmował się dwoma projektami (A i B) takiej ustawy, a kwestja ta omawiana była także przez wszelkie miarodajne korporacje.

Dzieło Salomonsona pod tytułem „Ustawowa ochrona wierzycieli budowlanych w Stanach Zjedno-

czonych Ameryki Półn.“ (Berlin 1900) pchnęło rozwiązanie tej kwestji znacznie naprzód. W dziele tem udowadnia Salomonson, że zabezpieczenie pretensyj budowlanych w drodze ustawy wcale nie przyczyniło się do zatamowania ruchu budowlanego i że reprezentanci największych banków w Ameryce są zwolennikami jaknajdalej idącego zabezpieczenia pretensyj budowlanych. Autor w ten sposób zwalczał stanowisko niemieckich domów bankowych, które sprzeciwiały się wprowadzeniu takiej ustawy w Niemczech.

Dyskusja w tej sprawie ciągnęła się do roku 1909 i dopiero po bardzo gruntownem jej przestudjowaniu parlament niemiecki na posiedzeniu w dniu 1 czerwca 1909 uchwalił ustawę o ochronie pretensyj budowlanych (Gesetz über die Sicherung der Bauvorderungen vom 1. Juni 1909), zawierającą 67 paragrafów. Ustawę tę ze względu na zasadnicze jej znaczenie podamy w streszczeniu. C. d. n.

J. Steinberg.

Projekt ustawy budowlanej i podatek na fundusz budowy domów.

Projekt nowej ustawy o pobieraniu budowy domów mieszkalnych w miastach, uchwalony na posiedzeniu rady ministrów, upoważnia ministra skarbu do udzielania gwarancji skarbu państwa dla obligacji, które będą wydawane przez instytucje finansowe, wskazane przez ministra skarbu wyłącznie na cele

czy kilkunastu kilogramów, podnieść z ziemi kilkaset razy w ciągu swej pracy dziennej, musi on więc tych kilkaset razy podnieść na pewną wysokość nie tylko dany ciężar, ale także i ciężar swego ciała. Wysiłek taki obliczamy w kilogramometrach. Jeżeli przez odpowiednie urządzenia oszczędzi się robotnikowi schylania się i odejmię dzięki temu x kilogramometrów pracy, znuży się on znacznie mniej,— będzie mógł zużyć więcej wysiłku dla pracy pozytywnej, związanej bezpośrednio z jego czynnością.

Dalej badając dostrzega kierownik, iż robotnik produkując jakiś przedmiot, wykonuje cały szereg czynności zupełnie różnych, nie związanych bezpośrednio z produkcją: musi się np. oddalić od miejsca swojej pracy, by przynieść sobie potrzebny surowiec czy narzędzia i na tych, niejako pomocniczych czynnościach, traci on wiele czasu i siły.

Jednem z zadań naukowego kierownictwa pracy jest rozdzielenie tych czynności, postawienie w miejsce jednego robotnika kilku, wykonujących pomocnicze czynności, składających się na całość produkcji.

Zasadą naukowego kierownictwa pracy są prace zrzeszone, w odróżnieniu od indywidualnych.

Przy badaniu należy zwrócić uwagę, jak szybko dana czynność nuży robotnika fizycznie, czy też umysłowo; dalej jaka jest różnica między wydajnością pracy wypoczętego robotnika a zmęczonego po pewnym okresie czasu pracy.

W ten sposób kierownik może ustalić w jakich odstępach czasu, jak długo i w jaki sposób należy dać temu robotnikowi wytchnienie, by wydajność jego pracy była wciąż na tym samym poziomie bez zużywania sił.

Po takiej dokładnej analizie daje się szczegółowe zlecenie robotnikowi, czy też grupie robotników, jak i w jakim okresie czasu mają pewne czynności wykonywać, kiedy spocząć, jakich ruchów unikać.

Taylor w swoim dziele o zasadach organizacji zakładów przemysłowych podaje jako jeden z przykładów bardzo prymitywną pracę ładowacza gęsi lanego żelaza, ważących każda 50 kg., na wagony kolejowe.

budowy, nadbudowy i odbudowy domów mieszkalnych w miastach — do wysokości nominalnej sumy 500 milionów złotych. Z funduszków, które będą osiągnięte drogą realizowania obligacji, udzielane będą zrzeczeniom budowlanym, osobom fizycznym i prawnym i terytorjalnym związkom samorządowym pożyczki długoterminowe na budowę domów. Pożyczki będą wydawane od chwili wejścia w życie ustawy tej do 31 grudnia 1932 r., lub do chwili wcześniejszego wyczerpania sumy na ten cel przeznaczonej. Pożyczki będą amortyzacyjne i nie mogą przewyższać 80 procent ceny kosztorysowej budynku łącznie z wartością placu.

Podział pożyczek pomiędzy poszczególne miejscowości, okresy i stopę amortyzacji, stopę oprocentowania, sposoby i warunki zabezpieczenia, sposoby i warunki wypłaty i spłaty pożyczek dla różnych kategorii domów mieszkalnych określi rozporządzenie ministra skarbu. (Rozporządzenie to przewidywać będzie największe uprzywilejowanie dla pożyczek, udzielanych na budowę domów z matkami i taniemi mieszkaniami).

Dla udzielenia przy budowie domów mieszkalnych ulg, któreby przyczyniły się do obniżenia komornego, utworzony będzie osobny fundusz budowlany. Jako główne źródło dochodów funduszu budowlanego wprowadzony będzie państwowy podatek od lokali i państwowy podatek od placów budowlanych, niezabudowanych, lub niedostatecznie

zabudowanych. Podatek ten pobierany będzie na obszarze gmin miejskich od wszelkiego rodzaju lokali wynajętych a podlegających ustawie z dnia 11 kwietnia 1924 roku o ochronie lokatorów. Podstawę podatku stanowić będzie przedwojenne komorne, płacone w czerwcu 1914 roku. Stopa państwowego podatku od lokali wynosić będzie 10 procent podstawy wymiaru. Stopa podatku od lokali na rzecz gmin miejskich nie może przewyższać 5 procent tej podstawy wymiaru. Państwowy podatek od placów budowlanych, niezabudowanych lub niedostatecznie zabudowanych, w wysokości do 2 procent wartości szacunkowej tych placów, pobierany będzie od czasu wprowadzenia podatku od przyrostu wartości. Od podatku wolne będą place, stanowiące własność skarbu państwa, lub terytorjalnych związków samorządowych. Stopa podatku od placów budowlanych, na rzecz gmin miejskich nie może przewyższać 1 procent wartości szacunkowej tych placów.

Gminy miejskie otrzymają zezwolenie na odstępowanie należących do nich gruntów na budowę domów mieszkalnych.

W gminach miejskich mają być utworzone komitety budowlane, złożone z 4 do 12 członków, wybranych przez radę miejską z liczby osób, posiadających odpowiednie wiadomości fachowe, z prezydenta (burmistrza) lub jego zastępcy, jako przewodniczącego i z jednego lub więcej przedstawicieli

Przez zastosowanie swojej metody umożliwił robotnikowi silnemu i bystremu, który poprzednio ładował dziennie 12 i pół ton, załadowanie pod swoim kierownictwem 47 ton w jednym dniu. Jest to różnica tak kolosalna, że wprost niepojęta, a jednak osiągnął to tylko dzięki swej metodzie oszczędzania sił robotnika planowo wykorzystanych.

Podobny wypadek miałem w swojej praktyce. Za czasów już polskich, na lotnisku lwowskim, w oddziale skrzydłowym warsztatów lotniczych, wykonującym nowe skrzydła do aparatów, pracowało 4 robotników. Czynność ich polegała na oklejaniu drewnianych szkieletów skrzydeł, dostarczonych im ze stolarni — płótnem i pomalowaniu, przyczem musieli wszystkie ramy i żebra skrzydeł obijać wałkami płótna. Oddział ten wydawał miesięcznie 2 pary skrzydeł. Gdy ówczesny kierownik warsztatów, porucznik Peter, przejęty zasadami Taylora, ułożył plan pracy w tym oddziale i ściśle wedle niego kazał tym samym 4 robotnikom swoje czynności wykonywać, uzyskał produkcję miesięczną zamiast dwóch — ośmiu par skrzydeł.

Wynik ten osiągnął tylko przez odpowiednie rozlokowanie warsztatów i materiałów, oraz przez

pracę zrzeszoną, rozdzieloną na drobne czynności, w przeciwieństwie do poprzedniej pracy chaotycznej, indywidualnej.

Jak ważnym czynnikiem jest dozór i kierownictwo, dowodzi następujący przykład:

W bardzo gorących czasach walk bolszewickich przyszedł na lotnisko lwowskie transport 8 czy 10 wagonów z aparatami lotniczymi, rozmontowanymi i bardzo starannie opakowanymi. Każda najdrobniejsza część, kadłub, pojedyncze skrzydła, podpory, ster etc., były przymocowane przybitymi listwami. Wyładowanie takiego transportu było połączone zawsze z wielkimi trudnościami tak, że 12 ludzi nieledwie za dzień mogło go wyładować. Wagony nadeszły na lotnisko o 12-tej w południe i ówczesny komendant bardzo się tem trapił, że w tym dniu nie zdoła ich wyładować. Podjąłem się wówczas dokonać tego w 2 godzinach z 12 ludźmi. Uskuteczniłem tę czynność przez zrzeszoną pracę tych 12-tu żołnierzy pod moim bezpośrednim kierownictwem i współdziałaniem w siedmiu kwadransach, przyczem zaznaczyć muszę, że każdy wagon trzeba było rękami przesuwac, gdyż tylko jeden mieścił się na rampie. (Dok. nast.)

ządu. Zadaniem komitetów budowlanych będzie:
a) zapoczątkowanie i przeprowadzenie budowy domów mieszkalnych przez gminę miejską; b) obmyślanie i realizowanie środków, mających na celu ułatwienie osobom prywatnym, zrzeszeniom i instytucjom budowy domów mieszkalnych; c) opinjowanie co do potrzeby i rozmiarów akcji budowlanej, podejmowanej przez osoby prywatne i zrzeszenia budowlane; d) udzielanie właścicielom domów zniszczonych lub zapuszczonych na ich remont po-

zyczek z sum, przyznanych gminom miejskim zgodnie z art. 2 niniejszej ustawy, jak też przeprowadzanie przymusowego remontu na koszt właścicieli w granicach, zapewniających gminie zwrot wyłożonych kosztów.

Pożyczki udzielone z funduszy państwowych na cele budowlano-mieszkaniowe, zamienione będą na pożyczki długoterminowe, z zastosowaniem do nich postanowień projektu niniejszej ustawy.

Tabela do obliczania wysokości komornego

za drugi kwartał 1925 r.

Na mocy nowej ustawy o ochronie lokatorów wchodzi z dniem 1 kwietnia 1925. r w życie nowe stawki czynszowe, obowiązujące od 1 kwietnia do 30 czerwca 1925 r. Obliczenie czynszów należy uskutecznić w b. zaborze austr. według następującej tabeli:

Należy płacić miesięcznie od 1/4 do 30/6 1925 r.:

Jeżeli komorne w czerwcu 1914 roku wynosiło koron austr.	Mieszkania			Sklepy i pomieszczenia handlowe i przemysłowe		Budynki fabryczne i pomieszczenia w takich budynkach wynajętych z urzędzeniem pędni
	jednopokojowe z kuchnią lub pojedyncze pokoje albo kuchnie	2 lub 3 pokojowe, lokale handlowe i przedsiębiorstwa posiadające świad. przemysł. IV. kateg. oraz prac. rzemieślnicze z świadectwami VIII. kategorii.	4 — 6 pokojowe, pomieszczenia zakładów naukowych i t. d., spółdzielni robotniczych i zawodowych, oraz prac. rękodzielnic. z świad. VII. kateg.	o podstawowym komornem do 1500 koron austr. rocznie, pensjonaty, pracownie oraz mieszkania od 7 pokoi zwyż	nie podpadające pod powyższe kategorie oraz hotele	
		złotych	złotych	złotych	złotych	
1	0·26	0·32	0·37	0·42	0·47	0·74
2	0·52	0·63	0·74	0·84	0·94	1·47
3	0·79	0·94	1·10	1·26	1·42	2·20
4	1·05	1·26	1·47	1·68	1·89	2·94
5	1·31	1·58	1·84	2·10	2·36	3·68
6	1·58	1·89	2·20	2·52	2·84	4·41
7	1·84	2·20	2·57	2·94	3·31	5·14
8	2·10	2·52	2·94	3·36	3·78	5·88
9	2·36	2·84	3·31	3·78	4·25	6·62
10	2·62	3·15	3·68	4·20	4·72	7·35
11	2·89	3·46	4·04	4·62	5·20	8·08
12	3·15	3·78	4·41	5·04	5·67	8·82
13	3·41	4·10	4·78	5·46	6·14	9·56
14	3·68	4·41	5·14	5·88	6·62	10·29
15	3·94	4·72	5·51	6·30	7·09	11·02
16	4·20	5·04	5·88	6·72	7·56	11·76
17	4·46	5·36	6·25	7·14	8·03	12·50
18	4·72	5·67	6·62	7·56	8·50	13·23
19	4·99	5·98	6·98	7·98	8·98	13·96
20	5·25	6·30	7·35	8·40	9·45	14·70
30	7·88	9·45	11·02	12·60	14·18	22·15
40	10·50	12·60	14·70	16·80	18·90	29·40
50	13·12	15·75	18·38	21·—	23·62	36·75
60	15·75	18·90	22·05	25·20	28·35	44·10
70	18·38	22·05	25·72	29·40	33·08	51·45
80	21·—	25·20	29·40	33·60	37·80	58·80
90	23·62	28·35	33·08	37·80	42·52	66·15
100	26·—	31·50	36·75	42·—	47·25	73·50

Wszystkie postanowienia ustawy, dotyczące ochrony lokatorów, pozostają niezmiennione.

Postulaty przemysłu konfekcyjnego.

Na odbytym w Warszawie ogólnokrajowym zjeździe przemysłowców konfekcyjnych powzięto następujące uchwały, które w dużej mierze są również postulatami konfekcyjnych zawodów rzemieślniczych:

Ze względu na utrzymanie krajowej produkcji, a więc w trwałym interesie krajowych konsumentów na dłuższą metę, ze względu na wydatniejsze zatrudnienie krajowych sił roboczych, a więc w interesie społecznym, ze względu na bilans handlowy i płatniczy Państwa, a więc dla utrzymania waluty, w końcu celem umożliwienia dopływu kapitałów zagranicznych, bez czego ulepszenie techniczne krajowej produkcji nie będzie możliwe, zgromadzenie konstytuujące Związek Konfekcyjnego domaga się:

a) zniesienia ulg celnych na obuwie, bieliznę, odzież i wyroby trykotowe, zgodnie z ostatnią uchwałą Komitetu Celnego, a to jaknajrychlej, w każdym razie przed zawarciem traktatu handlowego z Czechosłowacją i Niemcami;

b) nieprzyznawania żadnych zniżek konwencyjnych na konfekcję wszelkiego rodzaju, jako: bieliznę, odzież, wyroby trykotowe, wyroby dziane, obuwie, kapelusze, rękawiczki skórzane, szelki i krawaty — w jakichkolwiek nowych traktatach handlowych;

c) rewizji konwencji handlowej z Francją w kierunku zniesienia zniżek konwencyjnych, obecnie obowiązujących dla konfekcji;

d) zastosowania ceł odwetowych antidumpingowych w wypadkach, w których dumping będzie udowodniony;

e) stworzenia odrębnej a wydatnej ochrony celnej na krawaty bez różnicy materiału, przy przyjmowaniu wagi brutto.

f) przyznania wydatnych ulg celnych na surowce zagraniczne dla wyrobu kapeluszy słomkowych (poz. T. C. 64 p 3 a, b, c.) oraz dla wyrobu artykułów trykotowych i dzianych;

g) ustawodawczej rewizji taryfy celnej w kierunku stworzenia ochrony celnej dla całej konfekcji i należytego ustosunkowania tej ochrony do ceł na surowiec, przynajmniej w ramach z przed lipca 1924 r.;

h) nieprzyznawania kredytów celnych na wyroby gotowe, oraz clenia towarów tylko w urzędach celnych, a nie u kupców;

i) dziurawienia próbek bez wartości, lub poddawania ich ocleniu;

j) plombowania artykułów importowanych na sposób, praktykowany w b. Kongresówce przed wojną;

k) energicznej walki ze szmugłem wszelkiego rodzaju nie wyłączając t. zw. szmugłu salonowego;

l) tępienia nielegalnego domokrażstwa, uprawianego przez zagranicznych agentów handlowych, ze strony władz przemysłowych i instancji przy pomocy władz policyjnych.

Związek Przemysłu Konfekcyjnego domaga się zniesienia wielokrotności podatku obrotowego w zakresie konfekcji, która to wielokrotność podraża konsumpcję i tworzy premję dla obcej konkurencji.

Związek Przemysłu konfekcyjnego stwierdza, że polski przemysł konfekcyjny znacznie obniżył swoje koszty ogólne, jak płace zarządu, dyrekcji i t. p. oraz wzywa członków, by dalej postępowali na tej drodze, tudzież, by poddali zakłady swe gruntownemu zbadaniu celem ulepszenia organizacji i metod pracy, nie mniej jak celem obniżenia kosztów produkcji. Równocześnie Związek Przemysłu Konfekcyjnego apeluje do robotników, by starali się zwiększyć swe zarobki przez zwiększenie wydajności pracy, w tem przeświadczeniu, że tylko potaniecie i zwiększenie produkcji może poprawić ich byt.

Częściowe zniesienie ulg celnych na obuwie, odzież i bieliznę.

Komitet Ekonomiczny Ministrów na posiedzeniu w dniu 14 b. m. uchwalił częściowe zniesienie ulg celnych na obuwie, mianowicie na obuwie, którego para waży 1200 gramów i mniej. Nadal z ulg celnych będzie korzystało obuwie cięższe, t. j. wojskowe, lub obuwie z cholewami wogóle.

Obecnie, przy zastosowaniu ulg, cło wynosi dla obuwia męskiego chromowego około 8 proc. ceny zagranicznej; po skasowaniu ulgi autonomicznej (40 proc.) cło będzie wynosiło około 15 proc. ceny zagranicznej. Zniesienie ulgi ma na celu dopomożenie fabrykom krajowym do uruchomienia się i zatrudnienia robotników, którym obecnie z powodu bezrobocia rząd wypłaca zapomogi. Władze stwierdziły, że wysokość robocizny w naszym przemyśle obuwowym jest wyższa, niż zagranicą i utrzymanie tych płac niewątpliwie wymaga ochrony celnej przemysłu, w przeciwnym wypadku warsztaty pracy nie zostaną w pełni uruchomione. Stwierdzono dalej, że dotychczasowa walka z droższą obuwia zapomocą obniżania ceł nie doprowadziła do wyraźnych rezultatów, przyczyniając się jedynie do bezrobocia w tej gałęzi przemysłu.

Na temsamem posiedzeniu Komitetu Ekonomicznego uchwalono zniesienie ulgi celnej na bieliznę merceryzowaną, bieliznę sztywną (kołnierzyki, mankiety i koszule z gorsami), oraz bieliznę, tkaną wielobarwnie. Nadto uchylono ulgę celną na odzież z tkanin z wełny czesankowej i odzież z innych tkanin, o ile jest ona zaopatrzona w dodatki jedwabne lub

półjedwabne. W dalszym ciągu z ulg celnych będzie korzystała: bielizna zwykła (biała lub drukowana) i odzież zwykła.

Po zniesieniu powyższych ulg autonomicznych cło będzie wynosiło od 15 do 20 proc. wartości bielizny i odzieży. Te same motywy zatrudnienia warsztatów pracy oraz niecelowości walki z droższą na drodze niżek ceł i tak już niskich były tu decydujące, nadto względ na import drogich rodzajów odzieży i bielizny (np. frakowa), które korzystały również z ulg przy dotychczasowym systemie.

Wykonanie powyższych uchwał będzie miało miejsce w nowym rozporządzeniu o ulgach celnych.

Zamach na rękodzielników kuśnierskich.

Przeciw rękodzielnikom kuśnierskim gotują wrogowie nowy atak. Stan kuśnierski, który prawie że nie miał w ubiegłym roku sezonu, który ugina się pod ciężarem podatków i długów, pragnie garstka potentatów jednym uderzeniem zniszczyć i unieszkodliwić. Oto kilku największych kapitalistów i handlarzy futer w Krakowie porozumiało się między sobą w tej sprawie i przy pomocy organu Kongregacji Kupieckiej „Kupca Polskiego“, pragną oni uzyskać zaliczenie wszystkich kuśnierzy do II-jej kategorii przedsiębiorstw handlowych! Oczywiście wiedzą ci panowie doskonale, że 85 proc. ogółu kuśnierzy nie wytrzymałoby takiego obciążenia podatkowego, gdyż do tej kategorii stosują się i inne ciężary, wobec czego musieliby zwinąć swe warsztaty, a na placu pozostałoby tylko kilka wielkich firm, których wystawy sklepowe przewyższają wartość całego majątku niejednego z rękodzielników kuśnierskich. Oczywiście byłby to bardzo łatwy sposób pozbycia się niewygodnej konkurencji, która dzięki tańszej i solidnej robocie odciąga część klienteli od owych bogaczy. Napiętnować należy brak etyki i wstrętny egoizm owych panów, którzy choćby kosztem zniszczenia setek egzystencji dążą do powiększenia swych krociowych majątków.

Przeciw zakusom potentatów futrzanych cały stan rękodzielników kuśnierskich musi kategorycznie zaprotestować i bronić się wszelkimi siłami.

Nie wątpimy, że władze nasze nie pójda za podszeptem garstki wzbogaconych hurtowników, lecz będą nakładać podatki na rękodzielników kuśnierskich zgodnie z ich stanem majątkowym, na podstawie wiarygodnych informacji, posiadanych przez organizacje rzemieślnicze o każdym członku.

Kronika.

Apel do województwa krakowskiego.

Przed kilku tygodniami żaliłem się na tem miejscu na panującą u nas nielegalną brudną konkurencję, uprawianą przez różnych agentów zagranicznych, którzy po hotelach, kawiarniach i innych kątach obnoszą swe towary. Dało się to we znaki różnym branżom, a szczególnie branży futrzanej, gdyż spowodowało zamknięcie wielu warsztatów i temsamem zwiększenie ilości bezrobotnych. Cieszy nas, że zażalenie to znalazło należyte echo w krakowskim województwie, o czem świadczy okólnik pod L. VI. 2353/25 z dnia 28. lutego Nr. 63, polecający starostwu, magistratowi i dyrekcji policji zwrócić na te niedopuszczalne praktyki zagranicznych agentów baczną uwagę.

Byłoby rzeczą pożądaną, aby województwo wykorzystało władzę swą także w innym kierunku i zaleciło magistratowi pewną oględność w ściąganiu opłat za szyldy. Chodzi tu o zwolnienie od tego podatku rękodzielników i drobnych kupców, któreto warstwy najboleśniej odczuwają ciężar tego podatku, bo prowadząc swoje przedsiębiorstwa w oficynach, czy w suterynach, skazane są siłą rzeczy na posługiwanie się wpadającymi w oko szyldami. Bez tej koniecznej reklamy nie mieliby oni wcale klientów i zmuszeni byłiby do zwinienia swych przedsiębiorstw. Te najuboższe warstwy powinny u władz znaleźć pomoc, i zrozumienie swego trudnego położenia, a nie ustawicznie nowe ciężary. Z bezwzględnym fiskalizmem należy raz wreszcie skończyć.

J. K.

BAL NA RZECZ BURY RĘKODZIELNICZEJ.

W sobotę dnia 14 bm. odbył się w salach Stowarzyszenia rękodzielników żydowskich bal na rzecz Bursy dla młodzieży rękodzielniczej. Zabawa zgromadziła bardzo licznych uczestników, którzy bawili się doskonale w pięknie udekorowanych salach przy dźwiękach doborowej orkiestry. Bal przeciągnął się do białego rana, pozostawiając u wszystkich przyjemne wspomnienie.

Wydział stowarzyszenia poczuwa się do miłego obowiązku złożyć serdeczne podziękowanie za ofiarną pracę około urządzenia i uświetnienia balu następującym paniom: Bergerowej, Chottinerowej, Dembitzerowej, Gardowej, Goldschmiedtowej, Goldsteinowej, Halpernowej, Kestenbaumowej, Leinkramowej, Neumarktovej, Rockowej, Spitzerowej, Steinbergowej oraz paniom Goldsteinównie i Silberlinzance za piękne butonierki.

Następujące firmy krakowskie użyczyły nam materialnego poparcia, za co wydział składa im go-

jące podziękowanie: A. Holzer dom bankowy, R. Aleksandrowicz, „Salamandra“, I. Freylich i Karmel, S. Unger, „Optima“, Jakób i Ignacy Stern, Ożjasz Weinfeld, Oskar Pischinger, Maurycy Langsam, Immerglück fabryka wódek, Ganz i Infeld, Fleischerowie, Steif Józef, „Nadzieja“, Schneider fabryka wody sodowej.

Sprzedaż wyrobów własnych wolna od podatku. Nowela do ustawy o podatku przemysłowym zawiera ważne postanowienie, w myśl którego sprzedaż produktów wyrobu własnego bezpośrednio z zakładu przemysłowego bez urzędzenia dla sprzedaży osobnego pomieszczenia, nie stanowi oddzielnego przedsiębiorstwa i nie wymaga nabycia osobnego świadectwa przemysłowego. Nadto przewiduje nowela zupełne zwolnienie od podatku pracowni i zajęć rzemieślniczych i rękodzielniczych, dorożkarstwa, furmaństwa, rybołówstwa i t. p., o ile są prowadzone przez właścicieli, bez żadnej pomocy, względnie tylko z pomocą członków rodziny.

Opłata od szyldów. Do dnia 31-go marca musi się wnieść deklarację do magistratu z podaniem rozmiarów szyldu i adresu. Należy równocześnie wpłacić do kasy magistrackiej połowę przypadającej opłaty. Formularze można nabyć w sekretarjacie stowarzyszenia. Odsetki zwłoki wynoszą 4 proc. miesięcznie od przypadającej sumy od dnia 15 kwietnia. Zwolnione od podatku są szyldy, które zawierają tylko imię i nazwisko i oznaczenie przedsiębiorstwa.

Opłaty za cały rok wynoszą: za szyld wzgl. inne ogłoszenie firmowe wielkości do 0.5 metra kwadrat. — 10 zł, do 1 m kw. — 16 zł, do 2 m kw. — 30 zł, do 3 m kw. — 50 zł, powyżej 3 m kw. — 60 zł. Za gablotki, latarnie, transparenty i t. d. — 25 zł. Reklamy na szybach, drzwiach, roletach i markizach są o 25 proc. tańsze, zaś na dachach domów lub w poprzek ulic o 50 proc. droższe.

Podatek majątkowy. Wkrótce będą rozesłane nakazy płatnicze. Od otrzymanego nakazu może płatnik wnieść odwołanie do 30 dni.

Do wszystkich organizacyj kuśnierzy w Polsce. Sekcja kuśnierzy zorganizowana od lat dwóch przy Stowarzyszeniu rękodzielników żydowskich w Krakowie uprasza organizacje kuśnierzy we wszystkich miastach Polski o łaskawe podanie swych adresów wyżej wspomnianej sekcji celem nawiązania stosunków organizacyjnych, dla wspólnego działania i przeprowadzania różnych ważnych postulatów, dotyczących ogółu kuśnierzy. Zgłoszenia upraszamy przesyłać na ręce sekretarza sekcji p. Ignacego Wachtla w Krakowie ul. Grodzka 34. Prosimy nasze bratnie organa rękodzielnicze o łaskawy przedruk powyższego komunikatu.

„Kilka słów prawdy o spółdzielniach robotniczych“. Na prośbę Spółdzielni malarskiej zaznaczamy w sprawie artykułu, zamieszczonego pod powyższym tytułem w Nrze 3 naszego pisma, co następuje: Zyski spółdzielni malarzy są po myśli statutu równo rozdzielane między członków spółdzielni; członkowie spółdzielni mają równe prawa i obowiązki, a żaden z nich nie jest eksploatowany, ani nie eksploatuje nikogo. Na czele spółdzielni stoi wybrany zarząd i rada nadzorcza, odpowiedzialne przed ogółem członków spółdzielni.

Zapas złota w Banku Polskim. Bank Polski po rozpoczęciu swej działalności emisyjnej posiadał zapas złota stanowiący wartość 70,374.462 zł. Według ostatniego stanu rachunków Banku Polskiego z dnia 28 lutego b. r. zapas złota obecnie wynosi 107,032.735 zł., przyrost zapasu złota wynosi 52.1 proc. za czas od 10 maja 1924 do 1 marca 1925 r. Ostatnia cyfra zapasu złota nie obejmuje jeszcze partji złota wagi 1661 klg., jakie zostało nabyte ostatnio przez Bank Polski na rynku amerykańskim za pośrednictwem banku „Irving Columbia Trust Company“.

Ze sprawozdania Kasy Chorych za miesiąc luty 1925 dowiadujemy się między innymi, że w ambulatorjach Kasy leczono w lutym 27.006 osób, do szpitala odesłano (na koszt Kasy) 410 osób, w Zakładach sanitarnych w Prądniku białym na oddziale gruźliczo-chorych umieszczono 50 osób, w Zakładzie ortopedycznym przy ul. Filipa umieszczono 4 dzieci. Recept wykonano we własnej aptece 11.101 w aptekach prywatnych 695. — Naświetlań lampą fioletową wykonano 2.700, diatermji 690, masaży 151, leczeń za pomocą Roentgena 82, zdjęć 45. Analiz wykonano 638.

Kasa zatrudnia w swych ambulatorjach i w o-kolicy miasta Krakowa 58 lekarzy, między nimi wybitnych specjalistów.

Zasiłków pieniężnych: za dni niezdolności do pracy, połogowych i pogrzebowych wypłacono 124.970 — złotych.

Baczność Kuśnierze!

W niedzielę dnia 29 marca br. o godz. 3 popoł. odbędzie się

zgromadzenie kuśnierzy

w lokalu Stowarzyszenia rękodzielników żydowskich (2-gie piętro).

Porządek dzienny: 1) Sprawa podatków i inne ważne sprawy aktualne. 2) Wnioski i interpelacje.

Jawcie się masowo!

Wydział.

A. Fischhab

Kraków
Grodzka 50.

Telefon 3256

Wykonuje różnego rodzaju pieczętki.

Telefon 3256.

A. Minder

Kraków
Gołębia 3. Tel. 1523.

o o o Pierwszorzędny zakład krawiecki. o o o

Zakład artystyczno-ślusarski
LUDWIKA HALPERNA

w Krakowie, przy ulicy Bożego Ciała 17. (w podwórzu)

wykonuje wszelkie roboty ślusarskie i budowlane. Przyjmuje wszelkie reperacje po nader przystępnych cenach.

Zakład szklarski i lakierniczy

JAKÓBA KESTENBAUMA

W KRAKOWIE, UL. MIODOWA 27.

przyjmuje wszelkie roboty w zakres ten wchodzące w miejscu i na prowincji.

J. STEINBERG

ZAKŁAD ARTYSTYCZNO - STOLARSKI

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

w Krakowie, Dajwór 14.

Telefon 1378.

HENRYK BLAUFEDER

Kraków, Starowiślna 17 (vis a vis kinoteatru „Uciecha“)

Pierwszorzędny zakład krawiecki.

Telefon 1515 Parowa stolarnia i fabryka posadzek Telefon 1515.

M. GRÜNBERG Kraków — Zwierzyniec,
ulica Tatarska 3.

Konto czek. P. K. O. w Warszawie ¹41.206. Rachunek żyrowy w P. K. K. P.

Wykonuje na zamówienie roboty stolarskie wszelkiego rodzaju artykuły masowe jakoteż posiada na składzie drzwi okna posadzkę dębową oraz deszczuki w zakres szrotkarstwa wchodzące.

Telefon
2293.

SZKŁO

Telefon
2293.

**okienne dachowe, ornamentowe
polecają hurtownie i częściowo**

BRACIA PANCER

Kraków, Dietlowska 36.